

NOTAT VORES KVARTER SPINDERIKVARTERET

—
RESUMÉ OG OPSAMLING PÅ BEBOERNES
OPLEVELSE AF KVARTERET

OM PROJEKTET OG UNDERSØGELSEN

Realdania og Vejle Kommune har igangsat projektet 'Vores Kvarter', der undersøger hvordan det er at være beboer i et kvarter med en særlig kulturel, arkitektonisk eller historisk karakter i dag. I Vejle er Spinderikvarteret, området omkring Spinderihallerne, udvalgt som et af tre områder i projektet. Formålet er at skabe viden om beboernes forhold til deres kvarter og særligt hvordan beboerne oplever det sociale i relation til kulturarven i kvarteret.

Undersøgelsens omdrejningspunkt handler om at møde beboerne i det miljø, hvor de bor: At se på kvarteret i fællesskab og tale om hvordan kvarteret opleves. Der er udviklet et format, hvor beboerne aktiveres og engageres gennem forskellige metoder før og under workshops: Beboerne udførte en fotoetnografisk opgave før fremmøde. Herefter blev der afholdt workshops bestående af en dialogvandring rundt i kvarteret efterfulgt af en kortlægning og gruppeinterview om beboernes oplevelse og brug af kvarteret. Afslutningsvis udfyldte beboerne et spørgeskema. 32 beboere har deltaget i workshops. Herudover er 5 beboere interviewet individuelt.

De deltagende beboere er sammensat så de repræsenterer beboersammensætningen i kvarteret på bedst mulig vis. Undersøgelsen er udført i maj og juni 2021. Dette notat er en opsamling på den samlede analyse og rapport, som er udført i forbindelse med projektet.

KORT OVER SPINDERIKVARTERET

PÅ KORTET SES OGSÅ RUTEN FOR DIALOGVANDRINGEN MED BEBOERNE

BILLEDER FRA KVARTERET

ET INDBLIK I STEDERNE BEBOERNE OPLEVEDE
PÅ DIALOGVANDRINGEN

Ågade

Vesterbrogade

Enggade

Baggården i Enggade

Åen og den lille park

Bindeballestien

Nyboesgade

Parken ved Spinderihallerne

Kedelbygningen

Byhaverne

Halvtaget

Container Living

Cafépladsen

RESUMÉ

BEBOERNES OPLEVELSE AF KVARTERET:

- **Kulturarven betyder noget for beboerne**, det giver en særlig stemning og det er positivt med udvikling af bygningerne, hvis det tilpasses kvarterets udtryk.
- **Socialt liv er vigtigt for beboerne**, selv om de sjældent selv er en del af fællesskaber på tværs af kvarteret eller er faste brugere af kvarterets steder.
- **Der er mange forskellige fortællinger om kvarteret blandt beboerne** og enkelte oplever området helt anderledes end de fleste.
- **Kvarterets historie er en kvalitet for beboerne** og er med til at sætte nutiden i perspektiv.

DEL 1: INDSIGTER FRA DIALOG-VANDRING MED BEBOERNE

I arbejdet med at undersøge og forstå beboernes syn på og relation til kvarteret, er der fundet fire analytiske temaer: 1) Det fysiske miljø 2) Det sociale liv 3) Beboernes fortællinger om kvarteret og 4) Beboernes forhold til kvarterets historie. Alt det udgør tilsammen oplevelsen af Spinderikvarteret. I det følgende opsummeres de væsentligste indsigter, som er dukket frem blandt beboernes mange beskrivelser og samtaler under dialogvandringen.

#1: HVORDAN OPLEVER BEBOERNE DET FYSISKE MILJØ I KVARTERET?

- **KULTURARVEN ER EN KVALITET I DE FLESTE BEBOERES ØJNE**

Beboerne fremhæver kvarterets gamle boligejendomme, industriarv og det omkringliggende bymiljø som noget ganske særligt. De oplever et kvarter med autenticitet, sjæl og varme. Bymiljøets variation, kontraster, detaljer og historie gør for mange beboere kvarteret til et interessant sted at bo og bevæge sig rundt i.

- **KVARTERET TRÆNGER TIL EN KÆRLIG HÅND IFØLGE BEBOERNE**

Mange beboere synes dog kvarteret trænger til en kærlig hånd. Det vil være positivt at bygningerne renoveres, men det er vigtigt det bliver gjort i stedets ånd og med respekt for kvarterets historie og arkitektur.

- **BEBOERNE ER POSITIVE OVERFOR UDVIKLING I KVARTERET**

Flere beboere fremhæver hvordan de godt kan lide at kvarteret tilføres nye arkitektoniske elementer eller sociale aktiviteter. De er positive overfor udvikling i kvarteret, når det som førnævnt sker i stedets ånd. Mange beboere peger på transformationen af Spinderihallerne og Kedelbygningen som et eksempel på at nyt og gammelt spiller godt sammen: Et sted som nu kan bruges af de mennesker som bor og lever her i dag, men hvor historien stadig er bevaret og er med til at skabe et særligt sted og oplevelse.

#2: HVORDAN OPLEVER BEBOERNE DET SOCIALE LIV I KVARTERET?

- **DET ER EN KVALITET NÅR DET FYSISKE MILJØ OG DET SOCIALE LIV SMELTER SAMMEN**

Beboerne bemærker når kvarterets fysiske rammer gøres brugbare og tilgængelige for dem selv og andre. De oplever, at det er en kvalitet, når steder i kvarteret er taget i brug. Beboerne fremhæver Spinderihallernes caféplads med farvede bordbænkesæt, Byhavernes plantekasser, en baggård i Enggade, hvor beboerne har indrettet sig med pottedplanter og fælles terrasse og Container Living på den tidligere p-plads hvor der er skabt byliv og mulighed for ophold.

- **BEBOERNE SÆTTER PRIS PÅ AT SE LIV I KVARTERET**

Stort set alle beboere fremhæver værdien af at bo et sted, hvor der er mennesker og aktivitet i gadebilledet. At mærke det sociale liv er mindst lige så vigtigt for beboerne som flot arkitektur.

- **MEN BEBOERNE BEHØVER IKKE SELV VÆRE EN DEL AF DET SOCIALE LIV**

De sætter pris på at se andre mødes rundt omkring i kvarteret, selvom de ikke selv er en del af det. Beboerne beskriver, at det er med til at skabe hygge og gøre dem glade.

Byhaverne ved Spinderihallerne

#3: HVAD ER BEBOERNES FORTÆLLINGER OM KVARTERET?

- **DER ER STOR DIVERSITET BLANDT BEBOERNES FORTÆLLINGER OM KVARTERET**

Beboernes forskellige fortællinger om kvarteret spænder fra kvarteret som et kreativt sted, der giver fornemmelser af storby, at det er et gammelt arbejderkvarter, at der er mangfoldighed blandt beboere, at kvarteret er en grøn lomme midt i byen, at der foregår stofhandel under overfladen til at kvarteret er et sted med en særlig historie.

- **MEN DER ER OGSÅ EN FÆLLES FORTÆLLING OM AT KVARTERETS ARKITEKTUR OG HISTORIE ER NOGET SÆRLIGT**

Der er en fælles fortælling blandt beboerne om værdien af kvarterets arkitektur og historie. De værdsætter at kvarteret er "noget unikt i Vejle". Den fortælling er langt de fleste beboere med til at fortælle og beskrive.

- **DER FINDES FORTÆLLINGER OG MODFORTÆLLINGER**

Blandt beboerne er der fortællinger og modfortællinger. Det er fortællinger om det samme emne, men i forskellige udlægninger afhængigt af hvilken beboer som fortæller. Udvalgte fortællinger ses i skemaet. *I skemaet er det angivet om det er mange eller få beboere, som giver udtryk for den givne fortælling. Fordelingen er nogenlunde ligelig, hvor der ikke er angivet andet.*

Fortælling	Modfortælling
Der er roligt selv om du er midt i byen	Der er meget støj
Ågade er pulserende (få)	Spinderihallernes facade v. Ågade er kedelig
Vandtankene kan transformeres (mange)	Vandtankene må gerne fjernes (få)
Kedelbygningen er flot (mange)	Kedelbygningen er grim (få)
Byhaverne er rare (mange)	Byhaverne roder (få)
Utryghed ved hashhandel	Hashhandel er et vilkår
Jeg vil gerne bo i et ældre kvarter	Jeg vil gerne bo i et nyt kvarter (få)
Spinderihallerne er et sted jeg må bruge	Må jeg godt bruge Spinderihallerne?
Kvarteret trænger til renovering (mange)	Der skal være plads til alle - også dem som ikke kan betale høj husleje

- **DER ER FÅ FORTÆLLINGER OM EN "FÆLLES ÅND" BLANDT BEBOERNE I KVARTERET**

Udover fortællingen om mangfoldighed er der få fortællinger om de mennesker, som bor i kvarteret. Der er enkelte beboere, som taler om "en særlig ånd blandt Vestbyens beboere", men de føler sig ikke selv som en del af denne fortælling. I undersøgelsen er der kun en enkelt beboer, som er en stærk repræsentant for denne særlige tilknytning til kvarterets kulturelle og historiske baggrund som arbejderkvarter.

#4: HVAD BETYDER KVARTERETS HISTORIE FOR BEBOERNE?

- **BEBOERNE VÆRDSÆTTER AT KUNNE OPLEVE OG MÆRKE HISTORIEN I KVARTERET**

Stort set alle beboere kender til historien om Spiderihallerne og kvarteret som gammelt industri- og arbejderkvarter. Det er dog de færreste af beboerne, som har sat sig godt ind i historien, de historiske detaljer om bygningerne og det tidligere liv på stedet.

- **KVARTERETS HISTORIE SKABER LAG TIL BEBOERNES OPLEVELSE**

Selvom de færreste beboere kender til detaljerne om kvarterets historie, giver de historiske lag en ekstra dimension til oplevelsen af kvarteret og gør beboerne nysgerrige. De historiske elementer får beboerne til at undres og stille sig selv spørgsmål om det liv, som har været før.

- **HISTORIEN KAN SÆTTE BEBOERNES NUTIDIGE LIV I PERSPEKTIV**

På dialogvandringen blev beboerne præsenteret for fortællinger og billeder om kvarterets tidligere funktioner og liv. Den konkrete historieformidling får beboerne til at sætte deres egen dagligdag og kvarterets funktioner i perspektiv: Beboerne kan forestille sig at kvarterets fysiske rammer og liv kan se anderledes ud end i dag.

DEL 2: INDSIGTER FRA BEBOERNES KORTLÆGNING AF KVARTERET

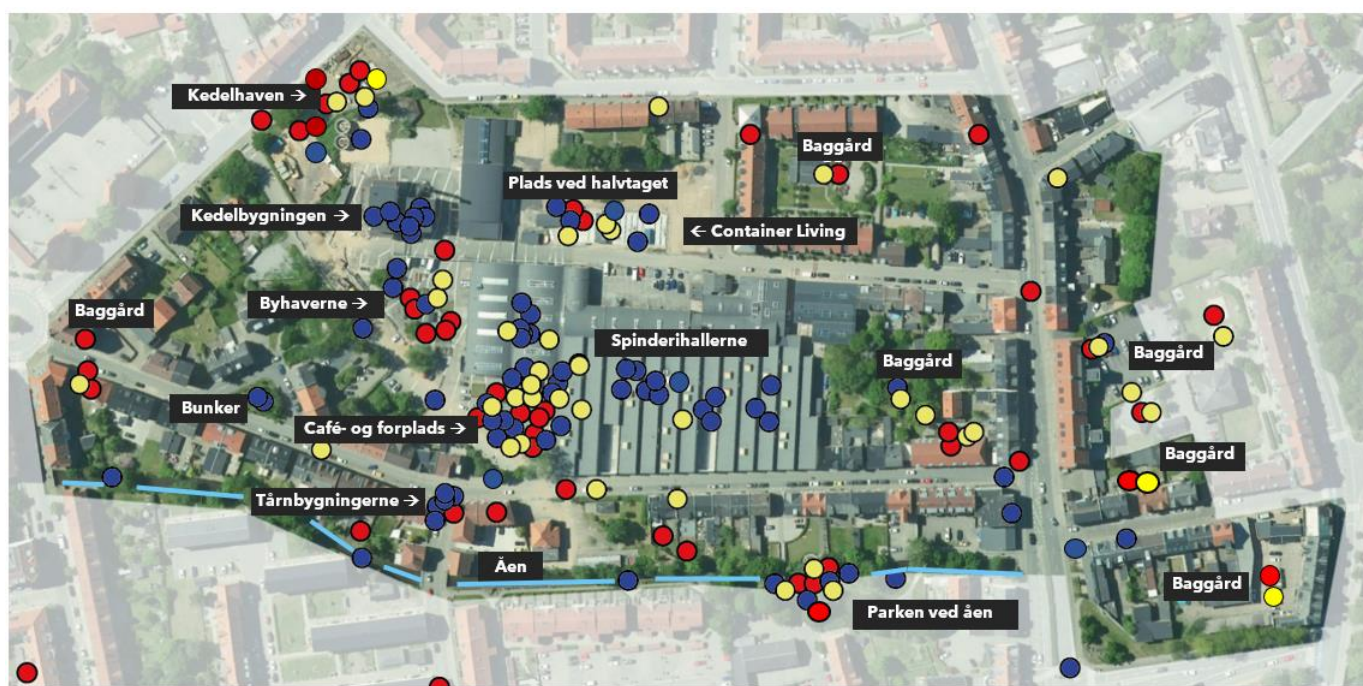
Andel del af workshoppen bestod af beboernes individuelle kortlægning af kvarteret og en efterfølgende fælles samtale om deres valg. Kortlægningerne og gruppeinterviewene bidrager til at lokalisere hvor i kvarteret beboerne blandt andet mødes med andre, føler fællesskab og placerer kvarterets kendetegn.

Herunder er tre af kortene samlet til et, som viser beboernes markeringer af kvarterets kendetegn (blå), mødesteder (rød) og fællesskaber (gul). Hver prik på kortet markerer en beboers valg til et givent spørgsmål. Beboerne har haft mulighed for at sætte op til tre prikker ved hvert spørgsmål.

BEBOERNES KORTLÆGNING AF KENDETEGN, MØDESTEDER OG FÆLLESSKABER I KVARTERET

Prikkerne angiver beboernes svar på spørgsmålene:

● Hvilke steder føler du fællesskab med andre? ● Hvor mødes du med andre? ● Hvilke steder mener du er kendetegnende for området?

#1: SPINDERIHALLERNE OG HISTORIEN KENDETEGNER KVARTERET

- **BEBOERNE FREMHÆVER KVARTERETS ARKITEKTUR OG HISTORIE SOM KENDETEGN**

Spinderihallerne område og historien om industrien og arbejderkvarteret er de kendetegn, som er klart mest dominerende blandt beboerne.

Derudover er åen og tårnbygningerne også markeret som kendetegn af beboerne.

- **MEN DET ER SJÆLDENT DET SOCIALE BEBOERNE PEGER PÅ**

Beboerne fremhæver det fysiske miljø som kendetegn, hvorimod det sociale ikke er særligt fremtrædende, når de beskriver eller tænker på 'kendetegn'.

#2: BYSTRUKTUREN SKABER MØDESTEDER I KVARTERET, MEN FÅ BEBOERE BRUGER DEM

- **BEBOERNE PEGER PÅ KVARTERETS PLADSDANNELSER OG BAGGÅRDE SOM MØDESTEDER**

Beboerne beskriver, at der findes flere forskellige mødesteder i kvarteret. De fleste steder knytter sig til bystrukturen i kvarteret: Spinderihallernes pladsdannelser, det grønne område ved åen, parken ved Spinderihallerne og baggårde og baghaver.

- **MEN DET ER IKKE NØDVENDIGVIS BEBOERNE SELV, DER BRUGER STEDERNE TIL AT MØDES MED ANDRE**

I stedet bemærker de at andre mødes på stederne i kvarteret. Der er mange beboere, som fortæller, at de bevæger sig andre steder hen i byen for at mødes med andre.

- **BEBOERNES MØDES OFTE MED ANDRE HJEMME HOS DEM SELV**

Mødes de alligevel i kvarteret, sker det ofte hjemme hos dem selv i boligen eller baggården og baghaven. Kvarterets offentlige pladser er dermed ikke en alternativ dagligstue for beboerne.

- **BEBOERNE BRUGER IKKE SPINDERIHALLERNES INDENDØRS MILJØ TIL AT MØDES MED ANDRE**

Til sidst er det værd at bemærke, at ingen beboere markerer Spinderihallernes indendørs miljø som et mødested. Der er meget få beboere, der ser Spinderihallerne som et hus for dem og deres hverdagsliv.

Det grønne område langs Omløbsåen

#3: FÆLLESSKABER LEVER ET STILLE LIV I KVARTERET

- **DER ER FÆLLESSKABER I NÆRHEDEN AF BEBOERNES EGNE HJEM**

Beboernes mest aktive fællesskaber er i nærhed til deres hjem. Det er nabofællesskabet som finder sted i opgange, baggårde, vaskehuse og fælleshuse. Nabofællesskabet kendetegnes ved at hilse på hinanden. Der er få beskrivelser hvor beboerne laver ting sammen fx drikker kaffe eller inviterer til middag.

- **FÅ BEBOERE BESKRIVER ET INTERESSE- ELLER ARRANGEMENTS-FÆLLESSKAB**

Der er også et mindretal af beboerne, som beskriver fællesskaber i tilknytning til interesser eller arrangementer. Her er det ikke nødvendigt at kende andre personer for at beboerne føler sig som en del af et fællesskab. Disse interesse- og arrangementsfællesskaber lokaliseres ofte på Spinderihallernes område for eksempel Byhaverne og til koncerter.

- **INTET STÆRKT KOLLEKTIVT KVARTERSFÆLLESSKAB**

Det er svært at finde ét stærkt kvartersfællesskab, som et flertal af beboerne kollektivt peger på. Der er ingen beskrivelser af vejfester, beboerforeninger eller andre traditioner på tværs af kvarteret blandt beboerne.

VORES KVARTER SPINDERIKVARTERET

BEBOERNES OPLEVELSE AF KULTURMILJØET

Undersøgelsen er udarbejdet af Urbanistas i samarbejde med Kasper Albrechtsen, erhvervs-Ph.D.-stipendiat ved Arkitektskolen Aarhus og Vejle Kommune.

August 2021

Undersøgelsen og rapporten er udarbejdet på opdrag fra Realdania. Rettighederne til rapporten tilhører Realdania. Rapporten må frit gengives med kildeangivelse.

Redaktion

Urbanistas

Kontakt: Kasper Jacobsen, kasper@urbanistas.dk